

Památník ticha nemlčí

Foto: Ester Gerová

Filmový dokumentarista **Pavel Štingl** vypráví o přestavbě nádraží Praha-Bubny v **Památník ticha**.

Jak chcete veřejně diskutovat o tématu šoa v nás jako stigmatu současnosti?

Hledáme jazyk pro odkaz velkých příběhů, protože postupně odchází generace pamětníků – nejen přeživších šoa, ale aktérů dramatu celého 20. století. Realizoval jsem jako spoluautor stálou expozici nového muzea v Lidicích. Vzdělávací a kontaktní centrum, které tam chybělo, bude v Bubnech klíčem k celému záměru. Nabídne kvalitně zpracované osobní vzpomínky i velká témata jako propaganda, válečná diplomacie a další nadčasové náměty.

Jak bude interaktivita ve vzdělávání studentů probíhat?

Vzdělávací a badatelská prostora je srdcem celého projektu pro přestavbu domu. Další výukové možnosti nabídnou jeden z vagonů a části stálé expozice. Vzdělávací projekt Paměť města podhalí neviditelné vrstvy minulosti v širším okolí nádraží díky tabletům či chytrým mobilním telefonům. Povedou návštěvníky ulicemi, kde jednotlivé domy odkrývají svou minulost pomocí vzpomínek, starých snímků, kvízů a her.

Chcete zaujmout nejmladší generaci používající nová média?

Památník ticha bude pro celé rodiny, aby o tom mohli mezigeneračně mluvit.

A projekt Hlasy rodinných alb?

V rodinách se silným příběhem natáčíme vyprávění různých generací k jejich fotografiím, které sdíláme a zpracováváme do knih. Na konci alba je tablet, kde si každý může pouštět vzpomínky, archivy, ukázky z filmů, jež se k příběhu vztahují.

Památník ticha reflektuje ticho většiny?

Mlčíci většina je největší fenomén, sledujeme jej v minulosti i současnosti. Ticho je i o tom, jak dlouho hledá generace přeživších jazyk k tomu, aby sdělila vlastní příběh – sobě, svým dětem. Navíc sedmdesát let od konce války nemá Praha aktivní komunikační platformu, kde se tyto věci řeší v současnosti.

■ (eg)

Delville sotva poloviční

Z výstavy **Jean Delville**, která běží v **Domě U Kamenného zvonu** v Praze do konce prázdnin, odchází návštěvník trochu v rozpacích. Jde prý o „jednoho z nejpozoruhodnějších belgických umělců období symbolismu konce devatenáctého století“, nicméně první retrospektivy se mistr dočkal teprve loni. Dvě galerijní patra ukazují, že nabrané zpoždění mělo svůj důvod a že s tou „pozoruhodností“ to nebude tak horké. Delville (1867–1953) je totiž malířem spíš druhořadým. Ať ve srovnání s dobovými kolegy z Belgie jako Spilliaerem, Ropsem a Khnopffem, nebo s vybranými zástupci českého symbolismu, například Bílkem, Pirnerem či Preislerem, kteří pražskou výstavu, zřejmě pro nedostatek Delvillových vlastních prací, tak nějak prodlužují.

Na Delvillovi můžeme demonstrovat vlastně skoro všechna klíče a fráze symbolismu. Od výrazu přes náměty až třeba po osobní život spjatý s esoterismem a zednářstvím. Tam, kde Félicien Rops šokuje otevřenou, nestoudně provokativní sexualitou a Fernand Khnopff nebo Léon Spilliaert uhranou tísní, melancholickou atmosférou svých pláten – tam je Delville sotva poloviční. Tezovitý, nepůvodní, někdy naivní. Portréty, krajiny, vize. Komorní kresby, skici

Foto © Galerie hlavního města Prahy

Jean Delville: Portrét paní Stuart Merrill nebo Mysteriosa (1892)

i monumentální oleje o mnoha metrech čtverečních. Programově vstřebané vlivy hudby a literatury, obdiv pro Wagnera nebo Poea. Chladivé měsíční světlo i prudký žár světové války. Znavené nahé tělo a duše putující ve snu. Heroismus versus sestup do nicoty. Umění jako mysterium. A tak dále, a tak podobně.

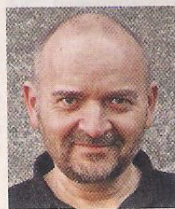
K rozpacitému hodnocení odkazu Jean Delvillea přispívá i torzovitost

jeho díla; mnohé se ztratilo, něco bylo zničeno. A pak tuctová, neinspirovaná instalace. Co nakonec divákoví uvízne v hlavě, jsou velkoformátové plátno až ke stropu plus překlad jedné autorovy básně. To je na jednoho z nejpozoruhodnějších belgických umělců období symbolismu konce 19. století trochu málo...

■ **Radim Kopáč**
výtvarný a literární kritik

ZPĚVNÍK JANA BURIANA (236)

Doma je doma...

Jan Burian
písničkář

Po třech týdnech práce v Portugalsku jsem zase doma, v Přední Kopanině. Cesta z letiště, z něhož to autem k našemu domu trvá asi dvě minuty, byla překvapivě bezproblémová. Obyčejně mi totiž vzápětí potě, co si v příletové hale vyzvednu kufr, vynadám taxikář, vykolejený představou tak malého rita. Tentokrát však seděl za volantem taxíku milý černoch, zřejmě přistěhovalec, a nad zákazníkem se neoškíbal...

A tak teď sedím na balkoně našeho bytu a dívám se na louku, na níž koketně poskakují zajáci, jenže v duchu se stále nacházím někde v kraji Alentejo mezi korkovými duby, megality a v čase, který plyne tak pomalu, že má člověk pocit, že se nehýbe vůbec nic, a v hlavě mi defilují postavy z portugalské historie, objevitelé, dobytčelé, spisovatelé... Příkusuji

k tomu olivy z obchodního domu Šestka, které bohužel chutnají úplně jinak než ty koupené na trhu v Měrtole. Taky káva se tu skoro nedá pít a rajčata v sobě nemají ani kousek slunce, jenže doma je doma. V televizi něco říká náš prezident, už jsem ho dlouho neviděl a nechyběl mi, teď se mi při zprávách vybavuje infant Pedro, syn krále Jana I. Avíského, a jeho věta: „Tyrani, ničící věci veřejné, znechucují moudré.“ Pedro byl zkrátka typickým představitelem portugalské *lumpenkavárny* první poloviny 15. století, vystupoval proti nadřazenosti politické moci nad vzděláním, usiloval o založení druhé portugalské univerzity a napsal spis *Ctnostná dobrodružnost*, v němž mocně vybízel k dobročinnosti. Zprávy naší veřejnoprávní televize jsou jako obyčejně mizerné a bulvární, kdyby se v zahraničí nestřílelo a nepadala letadla, tak bychom se v nich o světě nedozvěděli skoro nic. Cizinec rovná se u nás *cizák* čili nepřítel. Vždyť konekconců i ten můj oblíbený infant Pedro byl chvíli *naš* nepřítel – zúčastnil se jedné epizody boje proti husitům a sám císař Zikmund, liška ryšavá, mu věnoval nějaké statky v Itálii. Zprávy sem na balkon doléhají

z kuchyně a já při nich musím myslet na dalšího z velkých Portugalců, kronikáře Fernãa Lopese, který sepsal *Kroniku krále Jana I.*, ale pak odmítl psát tendenčně na objednávku a prohlásil: „Raději mlčme, než bychom zapisovali nepravdivé věci.“ Na jeho místo se promptně protlačil ovčáček Gomes Eanes de Zurara a ochotně pak posluhoval moci...

Přichází má žena, naléváme si kapku portského a já ukazuji na ušáky skotačící na louce před domem. Říká mi, že se o zajících bavila s odborníky, kteří jí řekli, že to není žádné veselé poskakování, ale boj o teritorium. „No jo, člověk si pořád dělá nějaké iluze,“ konstatujeme shodně, ale stejně se nám tomu nechce věřit. Vždyť vypadají tak roztomile...

S tím mým Portugalskem to bude podobné. V televizním hlasování o největšího Portugalce všech dob před lety přesvědčivě vyhrál bývalý diktátor António Salazar. A to by člověk řekl, že proti mému infantu Pedrovu, Vascovi da Gama či třeba Cristianu Ronaldovi nemůže mít ten rozporuplný stařec žádnou šanci...

Zkrátka doma je doma, za pár dní si zvyknu.